

Ber Stortinget revurder

Jusprofessor Jon Petter Rui mener skatteamnestiet ikke fyller noe legitimt formål i 2021.

GØRAN
SKAALMO OG
LINN KAREN
RAVN
Oslo

● **Jusprofessor Jon Petter Rui** reagerer etter DNs sak om hvordan en polsk håndverker fikk skatteamnesti for merverdiavgiftssvindel, men ble straffeforfulgt for andre forhold tilknyttet selve skattesviket. Håndverkeren fikk fengselsstraff for regnskapsjuks.

Medlemmer i skipsrederslekten Wilhelmsen fikk skatteamnesti uten å risikere konsekvenser som straff eller straffeskatt.

– Det er ikke likhet for loven, sier Rui.

Wilhelmsen-familiens skatteamnesti kom, som DN har skrevet, etter generasjoner med en utenlandsformue som var unndratt skattlegging.

– Jeg tenker det er stor forskjell på den polske håndverkeren og Wilhelmsen-amnestiet. Polakken risikerte en beskjeden økonomisk sanksjon, Wilhelmsen og andre store skader skatteprovenyet i svært mye større grad, sier Rui.

Han har strafferett og økonomisk kriminalitet som sine fagområder ved Universitetet i Bergen. Han mener amnestiet har grunnleggende svakheter og at det mangler legitimitet i 2021.

– Det legitime formålet med regler om amnesti er oftest at det har skjedd samfunnsmessige endringer eller regelendringer, som medfører at en håndhevelse av reglene vil være urimelig for borgerne, sier Rui.

– Jeg tenker at i 2021, slår ikke dette formålet med skatteamnesti til lenger, sier han.

«Kan bli uro»

Rui peker på at staten og skatteunndragere har felles interesse i et

↑ DN, 20. mars.

amnesti, ved at begge kommer bedre ut. Men taperen blir rettsstaten, mener han.

– Det er et grunnleggende prinsipp at det er likhet for loven, og at lovbrudd skal forfølges. Det er utfordrende å forene dette prinsippet med skatteamnesti. Unntak må følge saklige, legitime formål. Tenk for eksempel på våpenamnestiet, som kom etter ny våpenlovgivning. Det har ikke skjedd regelendringer som rettferdiggjør et skatteamnesti på samme måte, sier Rui.

– Hvis man tukler for mye med disse prinsippene, kan det bli uro. Særlig hvis det er slik at noen få ressurssterke nyter godt av regler som andre ikke på samme måte kan benytte seg av.

Rui mener det er på høy tid Stortinget som lovgiver får utredet hvordan et skatteamnesti står seg i dag, og ser nærmere på hvordan det norske amnestiet fungerer sammenlignet med andre lands ordninger.

Skattedirektor Nina Schanke Funnemark svarer på kritikken ved å vise til et tidligere leserinnlegg i DN.

– Skatteetatens standpunkt er at frivillig retting i hovedsak er en god ordning som gir folk muligheten til å oppgi skjult inntekt og formue i Norge og utenfor landet, skriver Funnemark i innlegget.

Hun understreker videre at det «er det opp til politikerne å avgjøre hvorvidt ordningen skal endres».

Pengenes opprinnelse

Rui mener det må stilles strenge krav til opplysninger fra dem som vil ha amnesti for svarte formuer.

– Man burde stille krav om opplysninger om midlenes opprinnelse, som er mulig å etterprøve. Man kan for eksempel ikke

levere inn AG-3 og rakettkastere under våpenamnestiet uten å risikere forfølgning. Man bør få vite når midlene ble skapt og hvordan. Det burde, og ut fra opplysningene om midlenes opprinnelse, innføres en skikkelig ligning på beløpet og mulighet for legging av tilleggsskatt, sier han.

Det er et krav i amnestiordningen at man skal kunne gi informa-

sjon om pengenes opphav. DN er kjent med at å oppgi arv som opprinnelse har vært tilstrekkelig i flere tilfeller.

– Det er svært spesielt å tillate skattyter å importere midlene ut fra hva skattyter forteller om midlene. Opprinnelse til den polske håndverkerens penger var helt åpenbare, men hva vet vi om penger som kommer fra skatteparadi-

Skatteamnesti-ordningen

→ Skatteamnesti, som også kalles «frivillig retting», kan gis når eier av utenlandsformuer eller svarte inntekter kommer med opplysninger om tidligere unndratte beløp, slik at skattemyndighetene kan fastsette riktig skatt.

→ Dersom vilkårene for frivillig retting er oppfylt, slipper skattyteren tilleggsskatt, men det beregnes renter av den skatten som skulle ha vært betalt. Skatteetaten anmelder heller ikke forholdet til politiet.

→ Hvis skattemyndighetene allerede har satt i

gang kontrolltiltak, eller hvis skattemyndighetene mottar opplysninger fra andre, vil man ikke kunne få amnesti.

→ Det er et vilkår at skattyteren ved rettingen gir fullstendige og korrekte opplysninger, samt opplysninger om pengenes opprinnelse.

→ De siste årene har Skatteetaten hatt en betydelig økning i henvedelser om frivillig retting. Dette har ført til over 1,5 milliarder kroner mer til staten.

Kilde: Skatteetaten

Flere skatteamnestiet

Jusprofessor Jan Petter Rul mener det er på høy tid Stortinget som lovgiver får utredet hvordan et skatteamnesti står seg i dag, og ser nærmere på hvordan det norske amnestiet fungerer sammenlignet med andre lands ordninger. Foto: Paul S. Amundsen

ser, hva er disses opprinnelse? spør Rui.

Vil reforhandle skatteavtaler

Finansminister Jan Tore Sanner er forelagt kritikken fra Rui, og skriver i en epost:

– Vi er derfor åpne for å se på ordningen og vurdere de ulike hensynene opp mot hverandre i lys av disse endringene.

Sanner viser til at det siden ordningen ble etablert i 1950 «har det vært betydelige endringer både i internasjonalt regelverk, internasjonalt samarbeid og i kontrollmulighetene».

Arbeiderpartiets finanspolitiske talsperson Eigil Knutsen deler langt på vei professorens kritikk av amnestiordningen.

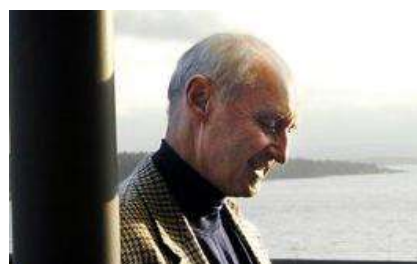
– Amnestiordningen er åpen-

bart moden for revurdering. Tiltak mot skatteparadis begynner å komme på plass, og flere er på vei. Derfor bør regjeringen utrede en utfasing av ordningen, sier Knutsen.

Samtidig som amnestiordningen revurderes mener Knutsen det fortsatt gjenstår mye for å bekjempe skatteunndragelse- og omgåelse.

↑ – Kontrollen må skjerpes og åpenhet sikres, blant annet gjennom reforhandling av skatteavtaler, sier Arbeiderpartiets finanspolitiske talsperson Eigil Knutsen. Foto: Vidar Ruud

↑ Skipsreder Wilhelm Wilhelmsen fikk skatteamnesti for en skjult utenlandsformue på over 300 millioner kroner. En rekke andre familiemedlemmer meldte inn ytterligere nær 700 millioner kroner til amnestiordningen. Foto: Per Thrana

Wilhelmsen-slekts hemmelige utenlandsformue

→ DN skrev fredag 19. mars at nær samtlige familiegrenene i den rike og mektige Wilhelmsen-familien har benyttet seg av myndighetenes skatteamnesti for å flagge hjem tidligere skjulte utenlandsformuer.

→ DNs kartlegging viser at nærmere 20 familiemedlemmer har flagget hjem bortimot én milliard kroner ordningen, og har på den måten unnsilpet tilleggsskatt og straffeforfølgning.

→ Det er ikke kjent hvordan Wilhelmsen-slekten hadde opparbeidet milliardformuen, eller hvor pengene kom fra.

→ Dagens konsernsjef i Wilh. Wilhelmsen, Thomas Wilhelmsen, har

overfor DN understreket at han ikke har hatt noen form for befattning med utenlandsformuen, og at han ikke kan «spekulere på hvordan besteforeldre eller oldeforeldre har foretatt sine disposisjoner.»

→ Saken ble til ved at DN har søkt, og fått innsyn i, ligningsstall for rundt 40 familiemedlemmer i Wilh. Wilhelmsen-slekten for de siste 15 ligningsårene. Hver enkelt persons formue kan variere fra år til år, ettersom verdien på aksjer og fond stiger eller synker, penger blir forbrukt, tapt eller gitt videre som gaver eller arv. DN har lagt til grunn det ligningsåret der størst formue er registrert.

– Sakene i DN den siste tiden viser hvor kompliserte eierstrukturer på både selskaper og familiefarmuer i utlandet er. Kontrollen må skjerpes og åpenhet sikres, blant annet gjennom reforhandling av skatteavtaler.

goran.skaalmo@dn.no
linn.karen.ravn@dn.no